

28.09.2026

BOLALARNI MAKTAB TA’LIMIGA TAYYORLASHDA PEDAGOG VA OTA-ONALAR HAMKORLIGI: XALQARO TAJRIBA

Alijonova Iqbolxon Akramjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta’lim yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

E-mail: alijonova.iqbolxonoo6@gmail.com Tel: +998 94 178 17 85

Ilmiy raxbar: Ismailova Nilufar Isroildjanovna, dotsent

Tel: +998 99 975 97 07

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23239742>

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarni maktab ta’limiga tayyorlashda pedagog va ota-onalar hamkorligining ahamiyati yoritilgan. Maktabgacha ta’lim tashkiloti va oila o‘rtasidagi hamkorlikning bolaning ijtimoiy, psixologik va bilim jihatdan rivojlanishiga ta’siri ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, pedagog va ota-onalar hamkorligining me’yoriy-huquqiy asoslari hamda L.S. Vygotskiyning bola rivojlanishiga oid qarashlari bayon etilgan. Maqolada Finlandiya, Singapur va Janubiy Koreya tajribalarida ota-onalar va pedagoglar hamkorligining ayrim jihatlarini ko‘rib chiqilib, ularning maktabgacha ta’lim jarayonidagi o‘rni yoritilgan.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, maktabga tayyorgarlik, pedagog va ota-onalar hamkorligi, bola rivojlanishi, ijtimoiy rivojlanish, psixologik tayyorgarlik, xalqaro tajriba, Finlandiya tajribasi, Singapur tajribasi, Janubiy Koreya tajribasi.

Аннотация: В данной статье освещается значение сотрудничества педагогов и родителей в подготовке детей к школьному обучению. Рассматривается влияние взаимодействия дошкольной образовательной организации и семьи на социальное, психологическое и познавательное развитие ребёнка. Также изложены нормативно-правовые основы сотрудничества педагогов и родителей, а также взгляды Л.С. Выготского на развитие ребёнка. В статье рассматриваются отдельные аспекты сотрудничества родителей и педагогов в опыте Финляндии, Сингапура и Южной Кореи и освещается их роль в процессе дошкольного образования.

Ключевые слова: дошкольное образование, подготовка к школе, сотрудничество педагогов и родителей, развитие ребёнка, социальное развитие, психологическая готовность, международный опыт, опыт Финляндии, опыт Сингапура, опыт Южной Кореи.

Abstract: This article highlights the importance of cooperation between teachers and parents in preparing children for school education. It examines the influence of cooperation between a preschool educational organization and the family on the child’s social, psychological, and cognitive development. The article also presents the regulatory and legal foundations of cooperation between teachers and parents, as well as L. S. Vygotsky’s views on child development. It considers certain aspects of parent-teacher cooperation in the experiences of Finland, Singapore, and South Korea and highlights their role in the preschool education process.

Keywords: preschool education, school readiness, teacher-parent cooperation, child development, social development, psychological readiness, international experience, Finnish experience, Singaporean experience, South Korean experience.

Kirish

28.09.2026

Maktabgacha ta’lim bolaning kamolotga yetishi va rivojlanishi uchun eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Ushbu davrda bola psixologik, ijtimoiy va bilim jihatdan rivojlanishning dastlabki bosqichlariga qadam qo’yadi va bu kelgusi hayotining ilk poydevori bo’lib xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlarga ko’ra, ushbu bolalik davrida shakllangan bilim, ko’nikma va ijtimoiy tajribalar bolaning keyingi hayot faoliyatida muhim omil bo’lib qoladi. Shuning uchun ham maktabgacha ta’lim tashkilotini samarali tashkil qilish zarur va bu bugungi kunda dolzarb vazifalardan biriga aylanib kelmoqda. Shu sababli ota-ona va pedagoglar hamkorligini ham samarali tarzda yo’lga qo’yish muhim hisoblanadi.

Pedagog va ota-onalar hamkorligi bolalarni maktab ta’limiga tayyorlash bilan shunchaki cheklanib qolmaydi, balki bolaning har tomonlama rivojlanishiga, ya’ni ijtimoiy, psixologik, jismoniy va bilim jihatdan o’sishiga ko’mak beradi. Bolaning maktabga tayyorgarligi va rivojlanishi MTTda o’tiladigan mashg’ulotlar bilan chegaralanmaydi. Bola nafaqat MTTda, balki uyida ham rivojlanadi. Shuning uchun tarbiyachi va ota-onaning hamkorlik qilishi har ikkala tomon uchun ham manfaatli bo’ladi. Sababi, har ikkala tomon bir maqsad asosida harakat qiladi, ya’ni bolaning maktabga ijtimoiy, psixologik va bilim jihatdan tayyorlanishiga yordam beradi. [1]

Asosiy qism

Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-son qarori bilan tasdiqlangan “Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standarti” quyidagi asosiy vazifalarni o’z ichiga oladi. Unda bolaning har tomonlama rivojlanishini ta’minlash uchun MTTning ota-onalar bilan o’zaro hamkorligi alohida ko’rsatilgan. Jumladan, ota-onalarning MTT haqidagi fikrlarini hisobga olish va ilk rivojlanish masalalarida ota-onalarga bilim berish kabi hamkorlik shakllari belgilangan. [2]

Bundan tashqari, O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 5-fevraldagi PF-19-son “Maktabgacha ta’lim va tarbiya tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi Farmonining 11-bandida ota-onalar va MTT o’rtasidagi axborot almashinuvi alohida ko’rsatilgan. Ota-onalarga bolaning ta’lim jarayoni, sog’lig’i, ovqatlanishi va kundalik mashg’ulotlari haqida ma’lumot berish imkonini yaratish ham nazarda tutilgan. [3]

Pedagog va ota-onalar hamkorligining ahamiyatini L.S. Vygotskiyning bola rivojlanishiga oid qarashlari orqali ham izohlash mumkin. Vygotskiy bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhit va boshqa insonlar bilan o’zaro munosabat muhim o’rin tutishini ta’kidlaydi. Bola ayrim faoliyatlarni dastlab kattalar yoki tajribaliroq tengdoshlari yordamida amalga oshiradi. Keyinchalik esa hamkorlik jarayonida egallagan bilim va ko’nikmalarini mustaqil ravishda qo’llay boshlaydi. Shu jihatdan qaraganda, bola biror faoliyatni avval ota-onasi yoki pedagog ko’magida, keyinchalik tengdoshlari bilan hamkorlikda bajarib, asta-sekin uni mustaqil amalga oshirish darajasiga yetishi mumkin. Bu jarayon Vygotskiyning “yaqin rivojlanish zonasi” haqidagi qarashlari bilan bog’liq bo’lib, bolaning mavjud imkoniyatlaridan yuqoriroq natijaga kattalar yoki tajribaliroq shaxsning ko’magi orqali erishishi mumkinligini ko’rsatadi. [7]

Finlandiya tajribasida maktabgacha ta’limda ota-onalar bolaning rivojlanish jarayonining faol ishtirokchisi sifatida qaraladi. Finlandiya Milliy ta’lim agentligining rasmiy ma’lumotiga ko’ra, har bir bola uchun individual ECEC rejasi tuziladi. Ya’ni, har bir bola uchun alohida rivojlanish va ta’lim rejasi ota-onalar va pedagoglar bilan hamkorlikda ishlab chiqiladi. Bu esa bolaning ham uyda, ham maktabgacha ta’lim tashkilotida rivojlanishini ta’minlaydi. Finlandiya tajribasida maktabgacha ta’limda ota-onalar bolaning rivojlanish jarayonining faol ishtirokchisi sifatida qaraladi. [4]

Singapur tajribasida esa ota-ona va pedagogning muntazam muloqoti bolaning ta’lim-tarbiyasi va rivojlanishida muhim vosita sifatida ko’riladi. Pedagoglar ota-onalar bilan bolaning qiziqishlari, ehtiyojlari va rivojlanish xususiyatlari haqidagi ma’lumotlarni almashadi. Shu tariqa ota-onalar bolalarning ta’limiy faoliyatiga jalb qilinadi. Natijada maktabgacha ta’lim tashkiloti va uydagi tarbiyaviy jarayon uzviyligi ta’minlanadi. [5]

Janubiy Koreya tajribasida maktabgacha ta’lim va oila o’rtasidagi hamkorlik NURI CURRICULUM tomonidan o’rganilayotgan muhim yo’nalishlardan biri hisoblanadi. KICCE 3–5 yoshli bolalar uchun NURI CURRICULUM doirasida uy, maktabgacha ta’lim va jamoatchilik o’rtasidagi hamkorlikni o’rgangan. Ushbu tadqiqotlarda uy va maktabgacha ta’lim o’rtasidagi aloqalarni kuchaytirish, ota-onalarga ta’lim mazmunini tushuntirish va bolalarning ta’limiy faoliyatini uy sharoitida ham davom ettirish imkoniyatlarini kengaytirishga e’tibor qaratilgan. [6]

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, pedagog va ota-onalar hamkorligi MTTda muhim ahamiyatga ega. Chunki pedagog bolani maktab ta’limiga tayyorlaydi, bunda bevosita ota-ona hamkorligi ham muhim hisoblanadi. Shundagina bolaning ijtimoiy, psixologik va bilim jihatdan rivojlanishi samarali bo’ladi. Vygotskiy qarashlarida ham bolaning kattalar bilan hamkorlik qilishi va tajribaliroq inson ko’magiga ehtiyoji haqida fikrlar bildiriladi. Bundan tashqari, Finlandiya, Singapur va Janubiy Koreya davlatlarida ham pedagog va ota-onalar hamkorligi muhim va asosiy yo’nalishlardan biri bo’lib kelmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Axmadjanova M. Maktabgacha ta’limda pedagog va ota-ona hamkorligining ahamiyati. — “Modern World Education: New Age Problems – New Solutions” xalqaro onlayn konferensiyasi, 2026. — B. 84–88.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-son qarori. “Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to’g’risida”.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 5-fevraldagi PF-19-son Farmoni. “Maktabgacha ta’lim va tarbiya tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida”.
4. Finnish National Agency for Education. National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care in a Nutshell.
5. Early Childhood Development Agency (ECDA), Singapore. Early Years Development Framework 2023: Fostering Strong Partnerships with Families.
6. Kwon Mi-Kyung, Yoon Jae-Seok, Jo Hye-Ju. Nuri Curriculum for Ages 3 to 5: Plans for Strengthening Partnerships between ECEC Centers, Home, and Community. Korea Institute of Child Care and Education (KICCE), 2015.
7. Vygotsky L.S. Mind in Society. — Cambridge: Harvard University Press, 1978.